

## עניני גירות

אריה ליבוביץ (על פי תשובות והנהגות ח"ד סימנים רכט-רלד)

### Case One

*Edgar Jones, a non-Jew, has an affair with a Jewish woman, Lisa Mermelstein over the course of many years. At the time of the affair Lisa was separated from her Jewish husband but had not yet received a kosher גט. Lisa and Edgar have several children together. Ultimately, Lisa gets divorced from her husband, becomes a בעלת תשובה and parts ways with Edgar. Several months later, Edgar expresses a desire to convert to Judaism. He asks to be able to marry Lisa after the conversion and she explicitly expresses the desire to marry him if he were to convert. Because of Lisa's perceived emotional instability and radical life style changes, Edgar has already been awarded custody of the children in the secular courts. Lisa pleads with the בית דין that if we do not accept the potential convert her Jewish children will be raised as non Jews. Should we accept Edgar's conversion? Do the kids need to be converted?*

Sources to study:

#### 1 - שו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן רלב

ועיקר הנידון בזה הוא מצד ב' עניינים א. דאיש זה מחויב מיתה ואין לנו לגיירו אם לא נוכל להורגו. ב. דאין לגייר לשם אישות והנטענת על גוי לא תינשא לו.

#### 2 - תוספות מסכת כתובות דף ג עמוד ב

וא"ת והא אמרינן בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין עד. ושם) על כל עבירות יעבור ואל יהרג חוץ מעבודת כוכבים וג"ע וש"ד ותירץ ר"ת דאין חייבין מיתה על בעילת מצרי דרחמנא אפקריה לזרעיה דמצרי דכתיב (אחזקאל כג) וזרמת סוסים זרמתם ומיייתי ראה דפריך בפ' בן סורר ומורה (שם): הא אסתר פרהסיא הואי ולא פריך והא אסתר גילוי עריות הוא משמע דמשום עריות לא הוה מיחייבא ומתוך כך התיר ר"ת לבת ישראל שהמירה ובא עליה עובד כוכבים לקיימה לאותו עובד כוכבים כשנתגייר דלא שייך למימר אחד לבעל ואחד לבעל בביאת מצרי דהויה כביאת בהמה ואין נראה לריב"ם דהא ע"י ביאת עובד כוכבים נאסרה לבעלה כדאמר הכא דאיכא פרוצות ובפ' האשה שנתארמלה (לקמן כו: ושם) גבי האשה שנחבשה בין העובדי כוכבים אמרי' דברצון אסורה לבעלה ואמר נמי במגילה (דף טו.) כאשר אבדתי אבדתי כאשר אבדתי מבית אבא אבדתי ממך אלמא לגבי בעלה לא חשיבא בעילת מצרי כביאת בהמה והוא הדין לבעל

#### 3 - רמב"ם הלכות מלכים פרק י הלכה ד

בן נח שבירך את השם, או שעבד ע"ז, או שבא על אשת חבירו, או שהרג חבירו, ונתגייר פטור, הרג בן ישראל או שבא על אשת ישראל ונתגייר חייב והורגין אותו על בן ישראל, וחונקין אותו על אשת ישראל שבעל שהרי נשתנה דינו.

#### 4 - תשובות והנהגות חלק ד' סימן רלב

ולמה לן לגיירו והלוא נתחייב מיתה כשבא על האשת איש ואם יישאר בגיותו החיוב להורגו הוא של הגויים והם אלו שלא מקיימין המצוה ועכשיו שנתגייר והוא ישראל מצווין אנחנו להורגו, כיון שהיה עם אשת איש והיינו מדין וביערת הרע מקרבך ולמה נכניסו לקהל ה' לחיבו מיתה בדיני ישראל... וביותר נלע"ד דאף שהרמב"ם מביא שמושה קיבל מפי הגבורה לכופ את כל באי עולם לקיים מצוות שנצטוו בני נח וכל מי שלא יקבל יהרג נראה דביירי כשכבשו את המקום והם תחת ידינו אז חייבין אנו להודיעם שחייבין בז' מצוות ועונשן מיתה וכן משמע בקרית ספר שם שבפ"ז מהלכות מלכים מבואר ברמב"ם שמחייבין אותם בשבע מצוות בכיבוש מלחמה דוקא אבל כל זמן

שאינם תחת ידינו אין אנו מחוייבים לדונם ולהורגם אבל כשהוא יהודי וחל עלן דין להורגו נראה שמחוייבין בכך מדין וביערת הרע רק שאנו אנוסים ואין בידינו לקיים דיני נפשות וכמ"ש לעיל ואם כן המגייר אותם מכניס אותנו למצב של חיוב עם אונס מלקיים דאיתא בפוסקים שאסור להכניס עצמו לאונס....

ומיהו אם נתגייר הגירות ודאי קיימת וכמו גר עמלק שאין מקבלין שבדאי שאם קיבלוהו הגירות קיימת ואף שמבואר במכילתא ס"פ בשלח בגר עמלק שבא אצל דוד שזכר דוד צווי הקב"ה דכל מי שמתגייר מקבלין אותו אבל לא מעמלק ולכן הרגו אין כוונתו שלא חל בו גירות רק שנכח את אכזריותו להרוג את שאול משיח ה' והבין ששורשו מעמלק והרגו כהוראת שעה או מדין מלכות וכמבואר ברמב"ם ס"פ יח דסנהדרין....

אמנם למעשה לכאורה יש מקום להקל בנידון דידן... וכפי ששמענו הילדים מאד משתוקקים לקבל חינוך תורני והאב אומר שמוכן לכך, אבל אין הוא מוכן שהוא יישאר גוי שמגעו ובישולו אסור והם ינהגו כיהודים כשרים ועל כן רוצה להתגייר בלב שלם... יש כאן הצלת נפשות כפשוטו ואולי כדאי לעבור על האיסור קל שלא לגיירו לשם נישואין ועל האיסור שנכרי הנטען על ישראל לא ישאנה כדי להציל בניה ובנותיה מלהשתמד ח"ו....

ועיין שם בתוס' דמייתי מרות שקיבלוהו ולכאורה הרי רות נישאה לישראל כשהיתה עכו"ם שהיא וערפה נישאו למחלוך וכליון וכדמשמע בב"ב צא: וכן ביבמות מז: מייתי קרא כי מתאמצת היא עיי"ש כל הענין. ומבואר שנתגיירה בשעה שעלתה עם נעמי לא"י אחר מות בעלה ומועיל גירותה אף שנבעלה דרך אישות ליהודי ונתחייבה מיתה מ"מ פקע ממנה החיות מיתה כשנתגיירה אמנם החילוק פשוט דהתם הנידון בגויה שזינתה עם ישראל ובוזה אינה חייבת מיתה מצד דיני בן נח אלא משום תקלה שהכשילה הישראל וכמו בהמה שזינה עמה ישראל שנהרגת מפני מכשול שבא על ידה וכמו שמבואר להדיא ברמב"ם וא"כ לא דמי לגוי שבא על אשת איש שהתם נתחייב בעונש מיתה על כן אף שנתגייר לא פקע חיובו ולא אמרינן לענין זה כקטן שנוולד אבל באשה שעיקר החיוב מיתה שלה אינו אלא מטעם תקלה פקע חיוב זה כשנתגיירה....

ודע בכללות שיש לזיהר מאד מלהשיא גר לישראלית או לישראל לגיורת אלא אם הגר או גיורת קשורים באמת בלב ונפש לדת ישראל שהרי מצוי בזוג נשוי שבאים לידי מריבה ונוכחתי שבנישואי גר לישראלית יש לו נטית לתלות את שרש הבעיות בה מפני שהיא יהודיה ומצוי הרבה שבמצב זה מתגרשים וחוזר לדתו כי מעיקרא הסכים וקיבל ע"ע כדתה רק כדי להפיס דעתה ואף שבינתיים הילדים מקבלים חינוך יהודי והיא ניצלת מאיסור חמור דחיתון עם עכו"ם מ"מ לבסוף אם יפרוש ידרוש זכויות על הילדים ונישואין כאלו ע"פ רוב אינם מאושרים ואין למהר להשיאם רק להשתדל שיפרשו זה מזו כשנראה עיקר כוונתו כדי להמשיך עמה בחיי איזות ולא בכונה טהורה לשם שמים וזה טובת שניהם וטובת הילדים שיתגיירו וישא אשה אחרת ויתנו לילדים חינוך תורני....

## **5 - תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כד עמוד ב**

מתני'. הנטען על השפחה ונשתחררה, או על העובדת כוכבים ונתגיירה - הרי זה לא יכנוס, ואם כנס - אין מוציאין מידו. הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו, אע"פ שכנס - יוציא.

גמ'. הא גיורת מיהא הויא; ורמינהי: אחד איש שנתגייר לשום אשה, ואחד אשה שנתגיירה לשום איש, וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים, לשום עבדי שלמה - אינן גרים, דברי ר' נחמיה; שהיה רבי נחמיה אומר: אחד גירי אריות, ואחד גירי חלומות, ואחד גירי מרדכי ואסתר - אינן גרים, עד שיתגיירו בזמן הזה; בזמן הזה ס"ד? אלא אימא: כבזמן הזה! הא איתמר עלה, א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: הלכה כדברי האומר כולם גרים הם. אי הכי, לכתחלה נמי! משום דרב אסי, דאמר רב אסי: +משלי ד' + הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו'. ת"ר: אין מקבלין גרים לימות המשיח; כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה. א"ר אליעזר, מאי קרא? +ישעיהו נד+ הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול, אבל אידך לא.

## **6 - שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן קט ד"ה ג' בדבר**

ג' בדבר נכרית שנשאה לבן ישראל, ונתעברה ממנו, וכעת רוצה להתגייר ומוכנה לקבל כל המצוות, אבל מאחר שמעוברת קשה לה לילך למקום שיש ב"ד קבוע, ורוצים לגיירה לפני ג' יהודים כשרים שאינם בני הוראה, וגם מתביישת לטבול לפני הב"ד, ורוצים לטבולה לפני נשים, ולהחשיב המצב כמצב של בדיעבד מאחר שכבר נשואה להישראלית, הנה למעשה לא נחשב לה לשעת הדחק, או כמצב של בדיעבד, ואין לסדר הגירות בלי ב"ד מומחים, ואם אינה מוכנת לקבל המצוות כהוגן, אין לקבלה כגיורת בשום אופן, ואם כן תתגייר אז לדעת הדמ"ר י"ד רס"ט סעי' ט' ואה"ע סי' י"ג סעי' ה' א"צ הפרשת ג' חדשים כיון שהיא מעוברת. משה פיינשטיין.

## **7 - שו"ת חלקת יעקב אבן העזר סימן כב**

בענין בן ישראלית הבא מעכו"ם אם צריך גירות ידוע ההלכה דעכו"ם הבא על בת ישראל הולד כשר, אכן יש בזה קצת מבוכה אם צריך גירות וכשר רק לאחר הגירות, דלאידך מ"ד הולד ממזר ולא מהני גירות.

אן בפרישה סוסי' רס"ו וכן בפ"ת שם ס"ק י"א בשם תפ"ל בבן ישראלית הבא מעכו"ם מלין בשבת, דדינו כישראל גמור ואין צריך גירות כלל. אכן בהג' רע"א ציין בשם לדברי מהרש"א קידושין ע"ה ורש"י ס"ח דצריך גירות, ובפ"ת אע"ז סי' ד' באריכות בשם החו"ד ג"כ דצריך גירות, וכן דעת מהרש"ק בטו"ד סי' רכ"ט בפשיטות, וכן בתוס' יבמות ט"ז ב' ד"ה אמוראי ובמהרש"א שם. ובתוס' נדה נ"ו ב' ד"ה אמוראי וכן בתוס' הרא"ש בשם מבואר להיפך עי"ש. ובאמת לשון הגמ' ביבמות ק"ב א' גר דן חברו ואם היתה אמו ישראל וכו' ולשון אמו קאי על תיבת "גר" דמקודם, הרי דגמ' קרי לי' גר, וביותר משמע כן בתוס' שם ק"א ב' ד"ה ואנא דר' שמואל בן יהודה נתגייר הוא ואביו וכו' אע"ג דבד"ה לענין בדף ק"ב א' שם מבואר דאמו היתה ישראלית ובגמ' קידושין ע"ו ב' אושפיזיכני דר' אדא בר אהבה גיורא הוי וכו' אע"ג דאמו היתה ישראל, וכמבואר שם להדיל' ואפה"כ מקרי גיורא. אכן יש לדחות דשם זה רק שם מושאל, דכיון דלענין חליצה הדין דגר פסול אף אם אמו ואביו נתגיירו והוא היל' הורתו ולידתו בקדושה דדינו ודאי כישראל גמור לכל דבר ופשיטא דאין צריך גירות, אפה"כ פסול לחליצה עד שיהיו אביו ואמו מישראל וכלשון השו"ע בסדר חליצה ס"ב "שיהי' אזרחי ישראל, שלא יהי' אביו או אמו גרים" ומי שאביו או אמו גר, מושאל עליו שם גר, אף שעפ"י דין אין צריך גירות כלל, כיון דלענין חליצה פסול, מושאל עליו עדיין שם גר, ושפיר קאמר הגמ' גר דן חברו וכו' ואם היל' אמו ישראל וכו' כיון דלענין חליצה מכונה עדיין שם גר בלשון מושאל, ואושפיזיכני דר"א בר אהבה דמקרי גיורא ג"כ רק בלשון מושאל, וכנ"ל.

דבאמת משמע מכ"מ דאי"צ גירות, עי' ר"ן קידושין לדף י"ח גבי איסור גיורא דבנו ר' מרי כיון דאמו מישראל ולא שדי לי' בתר אביו ומשה"כ לא הוה לי' לרבא למיחש לרוח חכמים נוחה ממנו, מלשון זה "דלא שדי בתר אביו" משמע דאי"צ גירות, כיון דאין לו שום שייכות לאביו, וכן משמע להדיל' ברמ"א יו"ד סוסי' קנ"ט לענין רבית בן מומרית הבא מן העכו"ם דדינו כישראל והוה כתינוק שנשבה בין העכו"ם ואסור להלוותו בריבית, אף שעדיין לא נתגייר, וכן ברמ"א או"ח סי' רפ"ב ובמג"א שם ס"ק ז' דאמו ישראלית מותר לעלות לתורה דה"ל ישראל מעלי', אף דעדיין לא נתגייר, דאל"כ פשיטא ואף בלא אמו ישראל, וכן ברמב"ן פ' אמור על הפסוק בן אשה ישראלית דדחיק לי' בדברי התו"כ "מלמד שנתגייר" ובדברי הצרפתים שמביא שם משמע דאי"צ גירות, ועי' שעה"מ הל' איס"ב פ' ט"ו שהאריך בזה דאי"צ גירות.

בן ולפע"ד עוד ראי' דאי"צ גירות מיבמות מ"ה מההוא דאתי לקמי' דרב א"ל עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל מהו א"ל הב לי' ברתך לא יהיבנא לך אמר שימי בר חייה לרב אמרי אנשי וכו' וברש"י שם האמת דבריד ותן לו בתך - והנה זה ודאי אף למאן דבעי גירות הוא רק אי אמרינן הולד כשר ומשום דשדינן לי' בתר אבו' ומשה"כ צריך גירות, אבל אליבא דמ"ד הולד ממזר פשיטא דאי"צ גירות דאין ממזרות לעכו"ם, רק דשדינן לי' בתר אימיל' וכיון דבעבירה נולד הוי ממזר, וכן מבואר להדיל' ברש"י סוף האומר, ועי' שו"ע אע"ז סי' ד' סע' י"ט ובגר"א שם ובתוס' בכורות מ"ז א' ד"ה ולא, וא"כ בהאי דאתי לקמי' דרב לשאול עכו"ם הבא על ישראל מהו, מסתמא עדיין לא נתגייר, דהא לא ידע עדיין הדין אי ממזר הוא או לא, דבאופן שהוא ממזר אי"צ להתגייר, דזה ודאי דוחק לומר דבא לנסות רק שיטתי' דרב, וא"כ כשאמר לו רב שהוא כשר אם אמרת דאכתי צריך גירות, א"כ קשה האיך אמר לו שימי בר חייה לרב ליתן לו בתו, דכיון דאמר כבר מקודם לרב הב לי' ברתך עוד קודם הגירות, וא"כ הוי הגירות לשם אישות דאין מקבלין אותה, שמא לשם אישות נתגייר וכמבואר בגמ' ופוסקים, ועכ"ח דאי"צ גירות.

גן ועוד ראי' מגמ' שם דריב"ל אמר שם דהולד מקולקל לכהונה מק"ו מאלמנה, ואי צריך גירות ל"ל הק"ו, בלאה"כ גיורת אסורה לכהן מטעם זונה כמבואר יבמות ס"א במשנה ובתוס' שם ד"ה אין. שוב ראיתי בפ"ת אע"ז רס"י ד' שהעיר זאת לשיטת הרי"ף דל"ל הק"ו, הא בלאו הכי אסורה משום זונה, ועכ"ח דאי"צ גירות, וכן נראה להדיל' מתוס' מ"ז א' שם ד"ה נאמן, ובנמו"י שהקשו בנתגיירתי בני לבין עצמי דאי אתה נאמן לפסול בניך, ומקשו אם היתה אשתו ישראלית ממנ"פ בניו כשרים דקי"ל עכו"ם ועבד וכו' הולד כשר ואי"א דצריך גירות אין קושי' כלל, דנפמ"נ לענין גירות, ועכ"ח דאי"צ גירות, וכן סוגין דעלמא.

[וע"ע בספרי חלי"ע חלק יו"ד רס"י קע"ח]

## Case Two

*Yakov and Rivkah Grossman are married for several years but have not been blessed with any children. They decide to adopt an infant, who they promptly convert and name Sarala. The couple is extremely grateful to have this new bundle of joy in their lives and they treat Sarala with all of the love that they would treat their biological children (in fact, they are blessed with several biological children after the adoption). The family is functioning beautifully and Sarala is an outstanding בת תורה. She excels academically in her בית יעקב and is a beautiful role model for her younger siblings. She even bears a slight resemblance to some of her siblings, though she has blue eyes and both of her parents have brown eyes. Yakov and Rivkah never tell Sarala that she is adopted. It now comes time for Sarala to become a Bas Mitzvah. Yakov and Rivkah ask if it is necessary to inform Sarala that she is adopted and was born a non-Jew. Does her continued dedication to Torah Judaism and the fact that a 12 year old girl needs a family, suffice for us to assume that she wishes to accept Judaism? Would it make a difference if Sarala were a boy?*

Sources to Study:

### 8 - תלמוד בבלי מסכת כתובות דף יא עמוד א

אמר רב הונא: גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין. מאי קמ"ל? דזכות הוא לו, וזכין לאדם שלא בפניו, תנינא: זכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לאדם שלא בפניו; מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא נוחא ליה, דהא קיימא לן דעבד ודאי בהפקירא נוחא ליה, קמ"ל דהני מילי גדול, דטעם טעם דאיסורא, אבל קטן - זכות הוא לו. לימא מסייע ליה: הגירות, והשבוייה, והשפחה, שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד; מאי לאו דאטבלינהו על דעת בית דין! לא, הכא במאי עסקינן - בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו, דניחא להו במאי דעביד אבוהון. אמר רב יוסף: הגדילו - יכולין למחות. איתיביה אביי: הגירות, והשבוייה, והשפחה, שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד - כתובתן מאתיים; ואי ס"ד הגדילו יכולין למחות, יהבינן לה כתובה דאזלה ואכלה בגיותה! לכו גדלה. לכו גדלה נמי ממחייא ונפקא! כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה, שוב אינה יכולה למחות

### 9 - תוספות מסכת כתובות דף יא עמוד א

מטבילין אותו על דעת ב"ד משום דזכות הוא - ותימה דהא זכייה הוי מטעם שליחות דכיון דזכות הוא לו אנן סהדי דעביד ליה שליח כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף יב.) גבי חצר משום יד איתרביא ולא גרע משליחות וא"כ היאך זכין לקטן והלא אין שליחות לקטן כדאמרינן באיזהו נשך (שם עא:) ועוד דאכתי עובד כוכבים הוא ואמר' התם דקטן דאתי לכלל שליחות אית ליה זכייה מדרבנן עובד כוכבים דלא אתי לכלל שליחות אפילו זכייה מדרבנן לית ליה ונראה לר"י דהכא נמי דזכין לו מדרבנן כדאמרינן התם דקטן אית ליה זכייה מדרבנן ואע"ג דאכתי עובד כוכבים הוא הא אתי לכלל שליחות א"נ כיון דבהך זכייה נעשה ישראל הוה ליה כישראל גמור לענין זכייה וא"ת היכי הוי גר מדרבנן ושרינן ליה בבת ישראל וקידושיו קידושין הא מן התורה עובד כוכבים הוא וי"ל דקסבר כמ"ד בהאשה רבה (איבמות דף פט:) דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה וכי פריך מאי קמ"ל הוה מצי לשנויי קמ"ל דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה וחד מתרי טעמי נקט והא דאמר' בריש בן סורר (סנהדרין דף סח:) ושם) גבי גזל הגר אם אין לאיש גואל איש אתה צריך לחזר אחריו אם יש לו גואל אבל קטן אי אתה צריך לחזר אחריו כו' משכחת לה גר קטן מן התורה במעוברת שנתגיירה כדאמר' בפרק הערל (איבמות דף עח.) ושם) עובדת כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה והוי גר מן התורה דישראל גמור הוא ואית ליה ממון מן התורה כגון שירש את אמו ואי אתה צריך לחזר עליו שאין לו יורשין שאינו מוליד ואחיו מן האם אין יורשין אותו ולפי ספרים דגרסינן בב"מ (דף עא:) זכייה מיהא אית ליה ולא גרס מדרבנן נוחא דמצי למימר דאית ליה זכייה מן התורה

ועובד כוכבים קטן כיון דבא להתגייר חשבינן ליה כישראל קטן ואע"ג דזכייה הוי מטעם שליחות ואין לו שליחות מן התורה ה"מ בדבר שיש בו קצת חובה כגון להפריש תרומתו דשמא היה רוצה לפוטרה בחטה אחת או שמא היה רוצה להעדיף אבל הכא שזכות גמור הוא לו יש לו שליחות.

מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא נחא ליה - ואע"ג דרבנן פליגי אר' מאיר בפ' קמא דגיטין (דף יג. ושם) ולית להו טעמא דבהפקירא נחא ליה ה"מ גבי עבד שאינו חושש בהפקירא שמפקיע עצמו מן השעבוד אבל גבי עובד כוכבים שאינו משועבד נחא ליה בהפקירא וכן נראה דאי לא תימא הכי היכי מייתי סיעתא מההוא דגירות דלמא רבנן היא דאפילו בגדול לית להו בהפקירא נחא ליה.

אבל קטן זכות הוא לו - והא דתנן בפרק קמא דגיטין (ג"ז שם) האומר תנו גט זה לאשתי ושיחרור זה לעבדי רצה לחזור בשניהם יחזור דברי רבי מאיר היינו בעבד גדול דבקטן מודה רבי מאיר דזכות הוא לו דלא נחא ליה בהפקירא כדאמרין הכא משום דלא טעים טעמא דאיסורא א"נ איירי אף בעבד קטן וכגון שהוא של כהן דחוב הוא לו שיצא לחירות לפי שמפסידו מלאכול בתרומה.

#### **10 - שו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן רלא**

... ולע"ד למעשה בילד מאומץ לא צריך לבלבלו ולהודיעו שיכול למחות ולהיות גוי, שאין סהדי שבודאי לא יהיה מוכן לנתק את קשריו עם המאמצים שגידלו וחינכו אותו, ובודאי אם ישאלו אותו יסכים ליהדות כיון שידוע שאם לא יסכים לא יחזיקו בן גוי ויפרדו ממנו ולא יהא לו אל מי לפנות. ומה שהחמירו חז"ל להודיעו היינו או במתגייר עם משפחתו שלא יזרקוהו אף אם ירצה להיות גוי ואף לרוב הפוסקים דבכה"ג אין מועיל מחאה וע"כ במתגייר בלי משפחתו הקרובה מ"מ מיירי כשבית דין גיירו גוי יתום מאיזה סיבה ויש לו קרובי משפחה שיכול לחזור אליהם אבל במאומץ שאין לו בית וקרובים מלבד מאמציו והוא רק בן יג אין לך אנון סהדי כמוהו שעכשיו יסכים ונעשה אז יהודי בשעת הגדלות ותו לא מועיל מחאה. ולע"ד אם מסביר להם לאחר שהגדילו שמעכשיו הם חייבין במצוות עם שר ופונשים (כמו שראוי בלאו הכי להודיע ולשוחח על כך עם כל ילד שנעשה בר מצוה) ותשקו ונהגו איזה זמן ביהדות בספיק. אבל באגרות משה... ולדברינו אפילו אם נימא כן בשאר גר קטן במאומץ ודאי שאני כיון שמרגיש אצלם כבן ובודאי אנון סהדי שלא יאמר אני מוחה ובכגון זה לא אמרו שגירותו תלויה ועומדת עד שיהא בן יג ונראה אם מסכים להזכייה או לא והמאמצים אינם צריכין לומר לו שהוא גר קטן ויכול למחות שבודאי מסכים לגירותו ואנון סהדי שכך הוא.

ונראה להוסיף בזה דבר יסוד חשוב ועיקר גדול בנושא אימוץ ילדים שע"פ רוב היום קונים את הילד מהאמא להיות כבנו ומאשרים זאת בבית משפט, וכה"ג נראה ברור שאפשר לגייר אותו על דעת המאמץ ואין צריך את דעתו של הילד שהוא של המאמץ כעבדו ויכול לשעבדו לגרות בע"כ ושוב אינו יכול למחות... ואף שקונה את הילד מהשה והזכות בולד שייכת רק לאב ורק הוא יכול מכור את הבן וכמבואר ברמב"ם פ"ט מעבדים נראה דהיינו באופן רגיל כשהאב מחזיקו ונוהג בו שזהו בנו אבל לא כשנולד מזנות ואין להאב קשר עם הבן ולפי דיניהם גם כן אחרי שהאם החזיקה בו נחשב כשלה ושוב היא יכולה נמי למוכרו ועכ"פ חל מדינא דמלכותא דינא...

ועובדה באה לידי בילד שובב ומחוצף גר קטן שנודע לו בקטנותו שהוא גר ויכול למחות כשיגידיל ואמר לחביריו לפני הבר מצוה "אני לא רוצה להיות יהודי עם עול תורה ומצוות אבל אני מוכן לשמור הכל כדת וכדין כל זמן שאני אצל המאמצים והיינו עד שאהיה בן יח" והמאמצים לא דיברו עמו מאומה והוא עכשיו לומד בשיבה ונסתפקו רבני הישיבה אם בגילוי דעת הזה שאינו רוצה להיות יהודי לעולם אלא לזמן נחשב מחאה, שהרי אין יהדות לזמן או כיון שמעלים את רצונו ולמאמצים הוא אומר שרוצה להיות יהודי לעולם וע"כ דניחא לו כעת לחיות כיהודי ואנחנו משערים שרק נדמה לו שבגיל יח לא ירצה אבל האמת שאחר שיורגל עד אז כפי הנראה ירצה להמשיך והוי כאילו בעצם מקבל על עצמו לתמיד ובפרט שאם היינו מסבירים לו שאין יהדות לזמן ואו שבקל לתמיד או שלא יקבל בכלל היה מקבל לתמיד חל בו קדושה דיהדות ושוב לא פקעה ולא נחשב מחאה...

אמנם כל אשר דברנו עד הנה הוא מצד חלות הגירות שחל שפיר גם אם יעלימו ממנו שיאמצוהו וגיירוהו אבל עצם הדבר להעלים מילד שהוא מאומץ הוא נגד הנהגת תורתנו הקדושה ועלולים המאמצים והוא להיכשל באסורי ייחוד חיבוק ונישוק ואפילו באיסורי כהונה ויחייבין להודיע להם שהם מאומצים ואין להם לחשוש שלב המאומץ ירחק מההורים כשיוודע לו שהוא מאומץ שאדרבה כשראוים התנהגות המאמצים עמהם כבנים ממש ישיבו להם ג"כ אהבה כבנים ואז מקיימין את ענין האימוץ כראוי להניח לאצמם שם ושארית כרצונם כעין פריה ורביה וא"כ גם בענייננו אף שיוכל שלא לספר לו שנולד גוי וגיירוהו צריך לספר לו שהוא מאומץ.

#### **11 - שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קסא**

בדבר אלו שלוקחים ילדים שנולדו מנכרים לגדלם כבנים שקורין אדאפטירן איך להתנהג. הנה צריכים גרות ובאשר הם קטנים צריך למולם ולהטבי' ע"ד ב"ד לכן צריך להכין ג' אנשים כשרים ואינם קרובים זה לזה שהם יהיו הב"ד לכיון שהמילה תהיה לגרות לזכותו. והמוהל צריך לברך למול את הגרים וברכת להכניסו אין לברך. ואח"כ מברך אחד על הכוס בנוסח זה בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית עיין ביו"ד סי' רס"ח סעי' ה' ובט"ז שם ס"ק י"ב וכן הוא בש"ך יו"ד/ סי' רס"ז ס"ק כ"ג בסופו. וטוב יותר שלא לומר עתה שוב כלום ולא לקרא לו עתה שם כיון שעדין מחוסר טבילה אלא כשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו שהוא כשיהיה ערך בן שתי שנים שאז יטבלוהו ג"כ במעמד ב"ד שהם ג' אנשים כשרים שיחדום לכך ויכוונו להטבילו לזכותו לשם גרות ובמקוה כשרה ולעייין שלא יהיה דבר חוצץ בגופו ובשעריו ויעשה גר, ואז יקראו לו שם ויברכוהו אז בנוסח זה או"א קיים את הילד הזה לישראל ויקראו שמו בישראל פב"פ על שם המגדלו, כי אף שבעצם היה צריך לומר בן אברהם אבינו אבל כיון שרוצה המגדלו שיקראו על שמו יכולין לעשות כן כי יכולין לקרא לאדם שהוא בן המגדל ואין לחוש לקלקול דשמה יקדש אחת מקרובי המגדל ואשתו ויאמרו שאין הקידושין תופסין משום שיאמרו שהוא בנם דלא שכח שיקדשו בזמננו קרובות שאין קידושין תופסין. וגם הא' יהיו מוכרחין לגלות לו קודם שיעשה בן י"ג שנה שהוא בן נכרים שגירוהו דאל"כ יש לחוש שימחה כשיתודע אף כשיהיה בן עשרים ויותר ויתבטל הגרות ולכן יהיה אסור להשיאו אשה וממילא ידעו שאינן קרובות. וידלג מישמח האב עד צוה אותו אלקים ויאמר הודו לה' כי טוב כל"ח פלוני הקטן גדול יהיה ויכנס לתורה ולחופה ולמע"ט.

ואם יתביישו ולא ירצו שידחו קריאת השם עד אחר הטבילה יכולים לקרא לו שם גם תיכף אחר המילה אבל טוב לדלג תיבת לישראל אלא לומר קיים את הילד ויקראו שמו פב"פ וזה הקטן גדול יהיה ויכנס לטבילה לקדושת ישראל ולתורה ולחופה ולמע"ט. וכשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו יטבלוהו במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותו.

ואם היא ילדה אין לקרא לה שם עד שתגדל קצת שתהיה ראוייה להטבילה ויטבלוהו במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותה ואז יקראו לה שם תיכף אחר הטבילה ואין צורך לחכות על יום קריאה כי בשעת הטבילה עדיף. וג"כ יצטרכו לגלות לה קודם שתעשה גדולה שהוא שתהיה בת י"ב שנה שהיא בת נכרים מטעם דלעיל. ובדבר הבשר המסתובב תחת האש ונצלה כך אם מותר בלא מליחה לע"ד נראה להתיר, שאין חלוק באיזה מקום הוא האש אם אך נצלה מזה עד שראוי לאכילה הוא צלי המתיר. אבל צריך לראות שלא יגע הבשר בכותלים ולא למטה ויהיה שם כלי שיזוב לשם הדם. ידידו, משה פיינשטיין

## 12 - שו"ת אחיעזר חלק ג סימן כח

וע"ד הגירות בכלל שנהגו לגייר את הנשים הנכריות שנשאו לישראל, אשר באמת מצד הדין אין ראוי לגיירן, כיון שכוונתן לשם אישות וגם אחרי הנשואין אסורה לו כמבואר בתשו' הרשב"א סי' אלף ר"ה, במקום אחר צדדתי להקל ומצאתי יסוד לזה בתשו' הרמב"ם פאר הדור סי' קל"ב, וכן פסק בתשו' טוב טעם ודעת מהגאון ר' שלמה קלוגר הלכה למעשה, אולם דא עקא שאין קבלת מצוות אחרי שהוא אומדנא דמוכח שלבם בל עמם ויתנהגו בחלול שבת, באסור נדה נבלות וטרפות, כמו שכתבתי במכתבי הקודם. וכבר התעורר בזה הגאון מוה"ר יצחק שמעלקיש בספרו בית יצחק חיו"ד והעלה להלכה שאין לבי"ד כשר להזדקק בזה.

אך מש"כ כת"ר דמגיירים את הקטנים כיון דעפ"י דין הגדילו יכולים למחות, מה שיחללו את השבת בגדלותם הוי כמחאה, זהו תו"ד. ובאמת העלה בתשו' חת"ס חיו"ד סי' רנ"ג דאם מביאים האב והאם או אחד מהם לגיירם אין יכולים למחות בגדלותם ומסתייע לדין זה מדברי הבה"ג דפסק בהביאוהו אבותיו להתגייר הן אביו והן אמו מטבילין אותו ע"ד בי"ד ואינו יכול למחות וכן מדברי הרי"ף וחבל ראשונים בשימ"ק בכתובות. מ"מ י"ל דדוקא באופן שיתנהג כישראל דהוי זכות גמור בכה"ג אינו יכול למחות, אבל באופן שיתנהג באיסור אף דמ"מ הוי זכות, כמו שכ' בשו"ת בית יצחק שם, אבל אפשר דלא הוי זכות גמור ובה"ג יכול למחות בגדלותו. אבל באמת מאי שיחלל את השבת ושאר עבירות אין זה כמחאה על הגרות רק שעובר עבירה כישראל ובודאי דהוי גר. אבל הצדק עם רומעכ"ת שאין לבי"ד כשר להזדקק בעניני גרות כאלה אך אין אני מוצא לנכון שירעישו על זה רבני הדור ולצאת במחאה גלוי' נגד הגרות, כי בעיני עמי הארץ זהו כחלול השם שאינם מניחים הנשים להתגייר ובפרט הילדים שבאמת עפ"י דין אפשר לגיירם.

### Case Three

*Mazel Tov!! Ruchie Rudinsky is engaged! The חתן, Shimon Christiansen, is a fine בן תורה with a beard and peyos who goes to the mikvah each and every day, in spite of the large tattoos on his lower back and shoulders. Shimon, as you may have imagined, was not born Jewish. He grew up in Lincoln Nebraska but wanted to leave town for college so he went to Binghamton University where he met several Jews with whom he became very friendly. The more he saw and heard about Judaism, the more he wanted to know. After graduation Shimon (who at the time was called Derek) took a trip to Israel. He was so inspired by the visits to the holy sights and the way the Jews that he observed lived their lives that he decided to convert to Judaism. After studying with a rabbi, he was sent to a beis din who promptly converted him. The beis din ensured that he accepted to perform all mitzvos and put him through a proper מילה וטבילה. Now, just two years later he is engaged to Ruchie, a wonderful girl. Ruchie's rabbi, Rabbi Shternbuch, innocently asks Shimon which בית דין converted him. When Shimon identifies the בית דין Rabbi Shternbuch's jaw drops. This בית דין is notoriously unreliable. They have granted conversion to several people without following any halachic guidelines. What should the rabbi do? Should he tell the family? Should he allow the chassan to be called for an aliya?*

Sources to study:

#### **13 - שו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן רל**

וטעם הדבר הוא שגירות צריך בית דין שמשפט כתיב בו ואלו הדיינים הם רשעים ר"ל מהרסים ומחריבים קדושת עם ישראל ומביאים עלינו חרון אף ה' ח"ו והיאך יהיו הם הדיינים שיוורו במשפט והם רשעים ופסולין ובפרט שלכמה פסוקים גירות מועיל בזה"ז רק מכח דשליחותיהו דקמאי קעבדינן וקמאי בודאי לא עבדי רשעים כאלו לשלוחם לגירות וע"כ נמנעתי לקרוא אותו אצלינו בשבת לתורה כיון שמעיקר הדין הוא עדיין נכרי ולדברי הגר יש עוד כמה וכמה במצב כמוהו.

אמנם דחקו אותי טובא שרק עכשיו הוא התחתן ועודו בשבת השבע ברכות שלו והמניעה ממנו להמשיך לנהוג כישראל עלולה להביא צער גדול ועגמת נפש לא רק לחתן ולכלה אלא לכל המשפחות והתחננו לפני למצוא איזה היתר.

#### **14 - רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג הלכה יז**

גר שלא בדקו אחריו או שלא הודיעוהו המצות ועונשן ומל וטבל בפני ג' הדיוטות ה"ז גר, אפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר הואיל ומל וטבל יצא מכלל העכו"ם וחוששין לו עד שיתבאר צדקותו, ואפילו חזר ועבד כו"ם הרי הוא כישראל מומר שקידושו קידושין, ומצוה להחזיר אבידתו מאחר שטבל נעשה כישראל, ולפיכך קיימו שמשון ושלמה נשותיהן ואע"פ שנגלה סודן.

#### **15 - תוספות מסכת יבמות דף מה עמוד ב**

מי לא טבלה לנדוטה - תימה דאמר לקמן (דף מו:) דגר צריך שלשה דמשפט כתיב ביה ואפילו למאן דאמר בריש סנהדרין (דף ג.) דבר תורה חד נמי כשר מכל מקום אין דרך נשים להביא איש עמהן בשעת טבילה ואשה אינה ראויה לדון כדתנן (נדה דף מט:;) כל הכשר לדון כשר להעיד ובהדיא איתא בירושלמי דיומא מעתה שאין אשה מעידה אינה דנה ודבורה לא היתה דנה אלא מלמדת להן שידונו אי נמי על פי הדיבור שאני ו"ל האי דבעינן שלשה היינו לקבלת המצות אבל לא לטבילה אף על גב דאמרין לקמן (דף מז:) דשני ת"ח עומדים מבחוץ היינו לכתחלה דעדין טפי ויש מפרשים דכיון דידוע לכל שטבלה כאילו עומדים שם דמי ומיהו קשיא דטבילת נדה בלילה ולקמן

(דף מו): אמר אין מטבילין גר בלילה אבל אי לאו כתיב משפט אלא אקבלת מצוה אתי שפיר והא דאין מטבילין היינו לכתחלה מדרבנן.

#### **16 - שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שלד**

כז) מה שהקשית כיון שצריך הטפת דם לבד איך שוי' אדא בר אהבה כרות שפכה הלא יכול להטיף בראש העטרה. הנה מעשה בא לפני בגר שנתגייר בפרייסין וחששתי מפני הב"ד ואמרת להטיף ממנו דם ברית ולהטבילו שנית והסכמנו להטיף במקום חיבור העטרה עם הגיד כי שם יוצא תמיד דם בשעת מילה כשכורתין הערלה ובגוף העטרה רוב פעמים אינו יוצא דם כלל בשעת מילה והטפת דם ברית צריך במקום שדרך הדם לצאת בשעת מילה:

#### **17 - שולחן ערוך יורה דעה הלכות גרים סימן רסח סעיף ג**

כל ענייני הגר, בין להודיעו המצות לקבלם בין המילה בין הטבילה, צריך שיהיו בג' הכשרים לדון, וביום (תוס' ורא"ש פ' החולץ). מיהו דוקא לכתחלה, אבל בדיעבד אם לא מל או טבל אלא בפני ב' (או קרובים) (הגהות מרדכי) ובלילה, אפילו לא טבל לשם גרות, אלא איש שטבל לקריו ואשה שטבלה לנדתה, הוי גר ומותר בישראלית, חוץ מקבלת המצות שמעכבת אם אינה ביום ובשלשה. ולהרי"ף ולהרמב"ם, אפילו בדיעבד שטבל או מל בפני שנים או בלילה, מעכב, ואסור בישראלית, אבל אם נשא ישראלית והוליד ממנה בן, לא פסלינן ליה.

#### **18 - פתחי תשובה יורה דעה סימן רסח ס"ק ג**

אבל בדיעבד - עיין בדגמ"ר שכתב דהיינו דוקא בגר גדול שאצלו קבלת המצות עיקר והמילה והטבילה אינו אלא גמר הדבר סגי בלא שלשה ואפילו בלילה אבל גר קטן שלא שייך בו קבלת מצות והטבילה היא עיקר שמטבילין אותו על דעת ב"ד לכ"ע צריך להיות ביום בפני שלשה ע"ש:

#### **19 - תשובות והנהגות שם**

וע"כ מפני כבוד הבריות נתיר לו להמשיך להנוג כיהודי למשך יום אחד אבל הוריתי לו לבוא לבית דין הגון תיכף למחרת להתגייר כדין בפני בית דין כשר והיינו לקבל עול מצוות ולטבול בפניהם לשם גירות ולא יישאר לנצח פגם בגירותו וכמש"נ. ולענין הטפת דם ברית נראה להקל דאין צריך כיון שמלו אותו לשם ברית שידעו אצלו שרוצה באמת לקיים המצוות מועיל בדיעבד ולדעת הרבה פוסקים המילה בגר לא צריך בית דין כלל. אבל עיין בשו"ת אבני נזר יו"ד סימן שלד באחד שנתגייר בבית דין שלא כדין וצויה להטיף ממנו דם ברית ולהטבילו ואולי חשש במקרה ההוא שלא הקפידו להטיף דם או שלא היה אצלו כלל קבלת המצוות אבל כאן המילה נעשתה כהלכתה ולשם גירות ועם קבלת מצוות כדין רק דייני הבית דין הלזו אינם כשרים לגייר בזה נראה שמועיל. וכ"ש לדעת הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל שהורה במקרה שמלו ערל אחד בחזקת שהוא ישראל ונמצא שהוא נכרי שלא צריך הטפת דם ברית כאן עדיף שמלו אותו ע"י מוהל כשר לשם גירות.

#### **20 - שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן ג**

הנה בדבר נכרי אחד שנתגייר אצל רעפארמער ראב"י ונשא אצלו יהודית אחת ועתה הלך ממנה אם יש להצריך לה גט ממנו, פשוט לע"ד שאין גרותו כלום והוא עכו"ם כמתחלה ואין קידושו תופסין כלל, דאף אם עשה מילה וטבילה כדין אינו כלום דהא לא היו ב"ד כשרין ולכל הפחות בקבלת מצות בשעת קבלת מצות מעכב לכונ"ע, ואף המילה וטבילה שאיכא שיטה בתוס' ורא"ש יבמות דף מ"ה שא"צ בפני שלשה הא עכ"פ שני עדים צריכים להעיד שהיה מילה וטבילה לשם גרות כדאיתא בש"ד / יו"ד / סימן רס"ח סק"י, והרעפארמער כולן פסולין לעדות שהרי הם כופרין בתורה מן השמים שלכן אף שאין עדים בעברם כל מצות התורה הרי השם רעפארמער מעיד שהן כופרים ומפורש ברמב"ם פ"א מעדות ה"י שאף שלא מנו אותם חכמים בכלל פסולי עדות פשיטא שהם פסולין שלא הוצרכו למנות אלא רשעי ישראל אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן העכו"ם וכן הוא בש"ע חו"מ סימן ל"ד סעיף כ"ב, ומטעם זה הוכחתי בספרי אגרות משה חאה"ע סימן פ"ב ענף י"א שא"צ עדים להעיד עליהם בפניהם שהם כופרים דסגי במה שמחזיקין אותו לכופר ואין לך החזקה גדולה מזה שהם בשם רעפארמער. נמצא שאף אם נעשה במילה וטבילה בפני הרעפארמער אינו כלום. אבל א"צ לזה כי ברור לכל שהרעפארמער אין מצריכין לגרותם כלום ולא היה מעשה טבילה כלל, וקבלת מצות הא ג"כ לא היה דלא יאמרו להנכרי הרוצה להתגייר שצריך לקבל מצות שהן עצמן אין שומרים, ולכן ברור שאין להצריך גט, ולדעתי פשוט שאסור להחמיר ליתן גט שהרי זה יהיה כעדות מהרב שסידר הגט שהוא גר ויצא מזה תקלה שישא אשה אחרת יהודית, לכן אין גם להחמיר ויש להתירה



בלא גט אבל רק לישראלים דלכהנים נאסרה בזה שנבעלה לעכו"ם שפוסלה מן הכהונה. והנני ידידו מוקירו ומכבדו בכל הטוב והשלום. משה פיינשטיין

### **Cases Four and Five**

*Jeff Leiberman and Mark Rosenstein, both yeshiva educated men, are a Jewish gay couple who have been living together for over a decade. Five years ago they had professed their commitment to each other in a civil union ceremony. Just last year their state started allowing gay marriage and they had taken advantage of the opportunity to receive a marriage license and even hold a quasi-religious wedding ceremony. Now that they are "married" they approach a rabbi with the following request: They have been interested in adopting children for some time so that they can feel like they have a real family. They have chosen to adopt children who aren't Jewish but would like very much for their children to be converted properly. The conservative and reform rabbis in town have happily agreed to do the conversion. They plan on sending their children to the local day school and observing all halachos except one in their home. May the rabbi convert them? What are the issues?*

*Moonstar Bailey is a very spiritual person. Living and working as a spiritual advisor in New York she became very interested in Kabbalah. She attended a variety of seminars and classes at the local kaballah center (she even got to meet many Hollywood stars at her classes). After studying kaballah she seeks to convert with a Conservative בית דין, some of whose judges were educated in Orthodox institutions. The בית דין never verified her commitment to מצוות, other than to verify that she would give money to the UJA annually and always have a strong Jewish identification. She had never been married but had a son (James) while still a gentile, who she had converted together with her. James grew up knowing that he was Jewish but never really had any interaction with Orthodox Jews. He met and married Jennifer, a Jewish but not religious girl. After five years of marriage a friend invited them to a Friday Night meal in one of the local shuls. They went, and slowly embraced Judaism. Ultimately they became ba'alei teshuva. After learning more about the geirus process they realized that James' initial conversion was highly questionable, so on Feb 15 2003 James went through a proper conversion. On September 19 2004 James and Jennifer had the most difficult conversation they had ever had. Jennifer confessed that during the summer of 1997 she had cheated on James. James had been out of town and she had gotten together with an old friend... She begs James to forgive her, and ultimately he does. However, he is aware that a Jewish woman who cheats on her husband can no longer remain married to her husband. Do James and Jennifer have to get divorced?*

## 21 - שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן כו ד"ה ג. ובדבר

ובדבר שבבית הספר היומי שנתייסד ע"י בני תורה ויראי הש"ת והמנהל והמורים כולם יראים ושלמים ונדעו שהרבה תלמידים הם מנכריות שנתגיירו ואלו הרעפארמער ואלו הקאנסערוואטיוון שאינו כלום אם באופן שא"א יהיה להוציאם מבית הספר האם מחוייבים אותן שכל פרנסתם מזה להניח משרתם, הנה קשה לפני לומר דבר מוחלט בשעה שנוגע לפרנסתם שהוא חיי נפש ונסיון גדול בדבר שלא הוזכר בהפוסקים ולא ידוע לנו ממילא פרטי דינים בזה, דהא אפשר שכיון שהם מחזיקים עצמן ליהודים והולכין לביה"ס ללמוד מטעם שהוא מעשה יהדות ליכא איסור, וגם אפשר מכיון שהרב לומד העיקר עם תלמידים שהם ישראלים כשרים ליכא איסור אף שלומדין ממילא גם תלמידים נכרים, ומש"כ התוס' בשם הר' אלחנן דאיכא לפני"ע מטעם שהעכו"ם אסור ללמוד תורה אולי על קטניהם ליכא איסור זה, וגם לא נאמר עכו"ם שלמד תורה אלא עכו"ם שעסק אולי אין זה בלמוד המלמד עם תינוקות, לכן קשה לומר שמוכרחין לעזוב פרנסתן אף שהיה זה מן הראוי לעשות כן, ואם בשביל זה יתבטל כל בית הספר וילכו בשביל זה גם ילדי ישראל הכשרים לבתי ספר של המדינה שילמדו שם עניני כפירה הלא יותר טוב שלא יעזבו משרתם שלא יתבטל בית הספר, וגם אם הם יעזבו משרתן יקחו למורים מינים וכופרים וילמדו גם אל ילדי ישראל עניני כפירה ח"ו ג"כ הרי אדרבה אין להם להניח משרתם, אשר על כן אין לומר דבר זה, אבל הא אפשר לתקן דאת הקטנים יגייירו כי הם א"צ קבלת מצות ויגייירו ע"ד ב"ד והוא זכות להם כי מכיון שלומדים בב"ס דתי אצל מורים יראי שמים הרי מצוי שיתגדלו להיות שומרי תורה שלכן אף שהוא ספק הוא זכות ודאי, וגם אף אם לא יתגדלו להיות שומרי תורה מסתבר שהוא זכות דרשעי ישראל שיש להם קדושת ישראל ומצותן שעושין הוא מצוה והעבירות הוא להם כשגגה הוא ג"כ זכות מלהיות נכרים, וזה אני חושב שיסכימו הבע"ב, וגם הגדולים מבני י"ג נמי אם יאמרו להם שצריכין להתגייר וכן הגדולות מבנות י"ב ודאי יתראו ובה צריך להשתדל וכמובן להסביר הדבר באופן טוב ובנחת שודאי ישמעו לזה.

## 22 - שו"ת היכל יצחק אבן העזר א סימן כא

שאלה: כ"א כסלו, תש"ט. בזמן האחרון מתרבים המקרים שבאים אלי אנשי מדינתנו יהודים הנשואים עם נכריות (וכן להיפך) ע"י ערכאות ומבקשים לגייר אותם ולהשיאם ע"י חו"ק מפני שעומדים לעלות לא"י. (א) עפ"י רוב יש לנכריות (או לנכרים) הללו זכויות מיוחדות שהצילו את בעליהן (או נשותיהם) בזמן השמד ממות ע"י זה שמאנו למלאות פקודות הרשעים הנאצים להפרד ולהתגרש מבעליהן היהודים והביאו עצמן בסכנה גדולה בשביל זה ונשלחו למחנה הסגר.

(ב) יש שבאות מעוברות ורוצות להתגייר כדי שהולד יולד כיהודי.

(ג) יש שיש להן מכבר ילדים מבעליהן היהודים ורוצות לגייר הילדים עמן.

עד עתה סירבתי להכניס את הללו תחת כנפי היהדות מפני שאין כוונתם לש"ש כי אם לשם עליה לא"י ונהגתי כפי הדין בשו"ע (סימן י"א) הנטען על העכו"ם וכו'. אבל רואה אני את גודל הטרגדיא הנוראה של מאות משפחות הרוצות לעלות ארצה ומצד שני לבי נוקפי לקבל עלי האחריות. לכן אני פונה למעכ"ת בתור הרב הראשי למדינת ישראל להורני הלכה למעשה בענין זה.

תשובה: [הטעם שהנטען, או הבא, על הנכרית לא יכנוס. קבלת גרים, וגר קטן, בימינו]. שלום וברכה.

מכתבו מיום כ"א כסלו ש, ז, נמסר לידי רק היום. זוהי באמת בעיה קשה. וזה זמן ששלחתי חוזר בענינים הללו, לחברי מועצת הרבנות הראשית לא"י לדון ולהגיע ב"ה לידי מסקנה. ואולם הדבר עדיין לא יצא לפועל.

(א) הקושי הגדול שבדבר הוא לא מצד הדין של הנטען על הנכרית, וכו', שנאמר רק הנטען ודין המשנה הוא, לפי המסקנה בגמרא, (בממות כד ע"ב) שלא לתת חיזוק ללעז, שנאמר הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים, אבל כשכבר כינס אותה (בחוקיהם) מה שייך טעם זה? אכן בתוספתא (בממות פ"ד) מפורש עכו"ם שבא על בת ישראל אעפ"י שנתגייר לא יכנוס, משום שחוששין שנתגייר כדי להינשא לה, וא"כ לאו דווקא נטען, ולמה נאמר במשנה נטען? בשלמא מעיקרא שסברו שיש חשש על עצם הגירות ניחא, דקס"ד אפילו נטען, אבל למסקנה משום לעז, דאתי לאחזוקי לקלא קמא מאי טעמא? ובש"ע סימן י"א סעיף ה' - ו' נאמרו שני הדברים הנטען מנכרית וכו' ועכו"ם ועבד שבא על בת ישראל וכו'. וצ"ל שבבא עליה החשש שמתגיירת לשם אישות הוא חזק, וע"כ אין לקבלה לכתחילה, ואם נתגיירה לא יכנוס לכתחילה, אבל בנטען אין זה רק ספק, ומשום כך אין לחוש לקבלה אפילו לכתחילה, ואין למנוע לכתחילה את הנישואין אלא משום חיזוק הלעז, וע"כ שני הטעמים קיימים, בנטען שלא לחזק את הלעז, ובבא עליה אין טעם לחשש של חיזוק הלעז, אבל לא יכנוס, משום גדר וסיג, שלא ירבו גרים כאלה, ומיהו בשני המקרים אין לקבלם לכתחילה, שבשניהם יש לחוש שאין הגירות לשם שמים, ובדיעבד גרים הם, אלא שלענין לכנוס, יש הבדל

שבמקרה הראשון אין החשש אלא משום חיזוק הלעז, ובמקרה השני הוא לא משום חיזוק הלעז, אלא משום גדר וסיג, כנ"ל, ואפשר להיות נ"מ לדינא, והיינו שאם בדקו בית דין את מוציאיו הקול, ומצאו שהוא שקר גם לכתחילה יכנוס, כמו לענין קלא של קידושין, דמבטלינן קלא, משא"כ במקרה האחרון שאין זה לעז אלא דבר ברור שבא עליה, אין מקום לכנוס, אלא כששניהם מכחישין, ואין יסוד להחזיק שבא עליה, אבל כשמודים לא שייך דבר זה. וכ"ת אין אדם משים עצמו רשע, זהו שאין עונשין אותו על כך, בעונש אחר, אבל למנוע הכניסה, לא שייך דבר זה, ועוד שיש דרכים שנאמן אדם בכך, כגון שבא לבקש תשובה וכפרה, וכו', ואכ"מ.

(ב) ולענין נדון דידן, הרי י"ל שכשכבר הם קשורים בנישואים אזרחיים, והקשר קיים עפ"י חוק המלכות, לא שייך לאמר שמתגייר או שמתגיירת לשם אישות. ואם כי יש לחוש עדיין שהיא מתגיירת מפני שהוא מתחרט, והוא לוחץ עליה, והוא מתגייר משום שהיא לוחצת עליו, אבל אין החשש כ"כ גדול, וכיון שבדיעבד גרים הם, אין לנו לחוש כ"כ, ושאיני היכא שהוא בא עליה בודאי, ולא נשאה אפילו בדיניהם, שאז הרי יש חשש של גירות לשם אישות, שהוא רוצה באשה זו, ואינו רוצה לישוב אתה בלי נשואין או לישאנה בנימוסי הגוים, משא"כ כשכבר נשואים ואגודיים זב"ז, אין טעם כ"כ שלא לקבלם, ואם מקבלים לכתחילה, ודאי שמסדרים להם אח"כ חופה וקידושין כדמו"ל.

אלא שכאן יש חשש אחר, שהכוונה היא לשם עליה לא"י, אך זה תלוי במצבם במדינתם, שאם המצב הוא כך, שבתור זרים לא יוכלו להשאר במדינתם, הרי הכוונה שלא לש"ש גלויה, אבל אם אפשר להם להשאר במדינה, אלא שהם חפצים בארץ ישראל, הרי זו לכאורה כוונה לשם שמים, שהם עוקרים דירתם ועוזבים פרנסתם לנוע לארץ אחרת, ודווקא לא"י, הרי ניכר שכוונתם להאחז בעם ישראל, ובארצו, והיינו שניכר לבית דין שהוא והיא רוצים בכך, (שאם רק צד אחד, הינו הצד הישראלי, רוצה, הצד השני מסכים על כרחו, כלומר הצד שהוא גוי, שהוא קשור ואחוז בצד שהוא ישראל). ואז הרי זוהי כוונה טובה, ואין צריך למנוע את קבלתם. אבל אם אין להם אפשרות להשאר שם במדינתם וההכרח הוא להם לעלות לא"י, הכוונה פוגמת ואעפ"י יש מקום לצדד בזכותם, עפ"י הגר"ש קלוגר ז"ל, בחכמת שלמה אה"ע סי' י"א, סעיף ה' ובשו"ת טוב טעם ודעת, שבמקרה שברור הדבר שלא יפרשו זמ"ז בשום אופן ויצא לתרבות רעה או האיש, או האשה, ועלול שהיא או הוא, היהודי או היהודיה יעבור לדת הנוצרית, אפשר לקבל. אך בזה יש תנאי הכרחי לעיכובא, והוא שהרב יחקור ויבדוק עד שתתישב דעתו עליו, שהבא להתגייר, הוא אדם בעל רגש דתי, ושכשיסבירו לאדם זה, איש או אשה, את עיקרי הדת שלנו ואת המאור שבמצוותיה, בטוב טעם ודעת, מסתבר שישמרו, שבת וכשרות, וטהרת משפחה, וכו', וצריך ג"כ שיבטיחו בפירוש על מצפונם, לשמור את היהדות כולה, וצריך לקבל ג"כ הבטחה מהצד היהודי שהוא או היא ישמור, לפי שאחרת תהא האשה גרורה אחרי הבעל, והאיש מושפע מאשתו, וד"ל, וצריך להסביר להם, שאעפ"י שיש הרבה יהודים שאינם שומרים, הרי ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא, אבל הבא להתקבל בברית ישראל, א"א אלא בדרך הנ"ל, ואז אפשר לגיירו או לגיירה, ואז אני אומר במדה מרובה בשעת הדחק בשום לב למצבם החמור, ולעובדה של הזכויות שיש לבני אדם הללו כפי שקבע כ"ת במכתבו הנ"ל סעיף א'.

(ג) ודע שאעפ"י שהדין כבר מימי התנאים ז"ל הוא שבדיעבד כולם גרים הם, יש לי חשש רציני בזה"ז, לפי שלפנים בישראל, היה העברייני נבזה ונרדף בעמו, וע"כ כשקיבל עליו גוי יהדות, אעפ"י שהסיבה הראשונה שהניעתו לכך היתה אישות, הרי ידע שיהא מצבו רע מאד בחברה היהודית, (ומהחברה הגויית יהא תלוש ונעקר), אם לא יתנהג כתורה, משא"כ בימינו שכ"כ הרבה יש חפשים, ולא רק שאינם מתקשים בגלל זה, אלא שעומדים עוד בראש האומה והקהלות, וע"כ יש לחוש שאיננו באמת מקבל עליו לשמור את המצוות, אלא שמשום הסיבה, הוא אומר בפיו, אבל לבו בל עמו, והריטב"א אומר שאגב אונסו גמר וקיבל, ובימינו י"ל שאגב אונסו הוא אומר מה שאומר אבל למה לו לגמור בדעתו לשמור באמת וד"ל, וע"כ היום האחריות מוטלת ביותר על הרב להתבונן בכל מקרה עד שתתישב דעתו עליו שבני אדם הללו מסתבר שבאמת ישמרו את דת קדשנו.

(ד) ע"ד נשים נכריות הנשואות ליהודים ומעוברות ורוצות להתגייר כדי שהולד יהא יהודי. הנה זוהי שאלה של גיור האם ותלוי בהנ"ל, אם יש לקבל את האם, אלא שכאן לכאורה הדבר יותר קל, שהכוונה כדי שהולד יהי יהודי זוהי לכאורה כוונה טובה לש"ש, ואין זה בכלל גירות לשם דבר, כלומר מפני עילה שאינה ענין של גירות לשם שמים. אבל אם המשמעות היא שהיא אין לה רצון כשהיא לעצמה להיות יהודיה, אם כן לכאורה הכוונה היא רק בשביל ילדה שיהא קל להעלותו לארץ, ולסגלו שם אח"כ. אבל הדבר חוזר להנ"ל, שזה תלוי בראות עינו של הרב, וכמו שפירשתי לעיל, שאעפ"י שגר קטן כשהביאוהו אביו ואמו מטבילין אותו ע"ד ב"ד לפי שזכות היא לו, הכא שאני, שאין אנו מטבילין אותו אלא אותה, ותלוי בדידה, וחוזר להנ"ל כפי שהותנה לעיל שאם יש לקבלה, מקבלין אותה, וממילא הבן נעשה גר.

(ה) וכשרוצות לגייר עצמן וילדיהן שנולדו מיהודי אתן הכל חוזר להנ"ל. אלא שאעפ"י שקי"ל שגר קטן שהביאוהו אביו ואמו מטבילין אותו על דעת בית דין לפי שניחא לו במה שהוריו עושים, והעיקר לדעת במה רוצה האב, וכאן

אעפ"י שמבחינת הדין אין זה אביו, אבל מכיון שהוא אביו הטבעי, ג"כ שייכת הסברה שניחא ליה במאי דעביד אבוהו. אבל כאן יש קושי אחר, שאם האב והאם שניהם גויים, וניכר שהם חפצים שילדם יהא יהודי, אלא שהם עצמם מהססים לקבל עליהם את עול הכבד של התורה, מסתבר שיגדלו את בנם ליהדות, כי אל"כ למה מביאים אותו לגיור, ואין חשש שהולד ילמד מהם, שהוא יודע שהם נכרים, אבל כשהאב הטבעי הוא ישראל ויראה הבן שאיננו שומר מצוה ושהאם שהתגיירה איננה שומרת, איזה סיכויים יש כאן שיתחנך ליהדות, ולמה לנו להכנס בצרה הזאת, וע"כ הענין חוזר למה שאמרת, לעיל, שאם לפי אומד דעת הרב יש סיכויים שההורים ישמרו יהדות, ויש חשש של תרבות רעה, אם לא נקבלם כנ"ל, אפשר לקבל וכמבואר לעיל.

ובזה הנני ידידו מוקירו מאד, החותם בברכת ציון וירושלים, המקוה לראותו בקרוב בעיר קדשנו ת"ו. יצחק אייזיק הלוי הרצוג הרב הראשי לארץ - ישראל